MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF

Seduta tal-21 ta' Jannar, 2010

Citazzjoni Numru. 37/2008

Peter Paul **MUSCAT**

vs

Mario **MUSCAT** f'ismu proprju kif ukoll għan-nom u in rappreżentanza tas-soċjeta' Muscat Marine Limited (C-15259); Cranes & Commercial Sales Limited (C-5874) ġa magħrufa bħala J. Cassar Commercial Plant Sales Limited; John Portelli Enterprises Limited (C-4230); International Timber Products Limited (C-18971); F.X. Borg Furniture Limited (C-2214); United Equipment Co. (UNEC) Limited (C-10827); Joseph Caruana Co. Ltd. (C-5918); Bank of Valletta p.l.c. (C-2833); ir-Reġistratur tal-Qrati; u b'degriet tat-18 ta' Settembru, 2008, issejjaħ fil-kawża l-Avukat Ġenerali

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors imressaq fl-14 ta' Lulju, 2008, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra fit-tul, ir-rikorrent talab li, wara li tagħti kull provvediment ieħor li jidhrilha li jkun xieraq u meħtieġ, il-Qorti (a) ssib li huwa ġarrab ksur tal-jeddijiet fundamentali tiegħu kif imħarsin bl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali (aktar 'il quddiem imsejħa "il-Konvenzjoni") u kif ukoll bl-artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni tar-Repubblika ta' Malta (aktar 'il quddiem imsejħa "il-Kostituzzjoni") u (b) tħassar għal kollox is-sentenzi mogħtijin mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni Ġenerali fis-27 ta' Jannar, 2005 u mill-Qorti tal-Appell Ċivili fis-27 ta' Settembru, 2007[1], fl-atti tal-kawża "Peter Paul Muscat vs Mario Muscat et" (Ċitazz. Nru. 51/02PC). Talab ukoll l-ispejjeż;

Rat it-Tweġiba mressqa mill-kumpannija intimata Cranes & Commercial Sales Limited fid-19 ta' Awwissu, 2008, li biha laqgħet għall-azzjoni tar-rikorrent billi qalet li t-talbiet tiegħu m'humiex mistħoqqa. Żiedet tgħid li din il-Qorti jmissha tagħżel li ma teżerċitax is-setgħat tagħha li tisma' din il-kawża, għall-finijiet tal-artikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni u tal-artikolu 4(2) tal-Kapitolu 319 tal-Liġijiet ta' Malta, għaliex l-istess rikorrenti ma nqediex għal kollox bir-rimedji ordinarji disponibbli lilu fil-liġi. Fuq kollox, tgħid li r-rikorrent m'għandux jitħalla jinqeda b'din il-proċedura biex jipprova jikseb it-tħassir ta' sentenza li saret ġudikat, billi jġib lil din il-Qorti waħda tat-tielet grad, u dan għaliex l-azzjoni tar-rikorrent illum qiegħda tistieden lil din il-Qorti "tagħmel apprezzament dwar dwar il-mertu kostituzzjonali li diġa sar mill-Qorti tal-Appell għaliex proprju kien jifforma parti mill-aggravji dedotti" quddiem dik il-Qorti. Fil-mertu, iżżid tgħid li l-ilmenti tar-rikorrent ma jwasslux għal ksur

[1] Dan huwż żball għax is-sentenza, fil-fatt, ma ngħatatx dak inhar imma l-għada, 28 ta' Settembru, 2007

tal-artikoli tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni kif imfissra, u, f'kull każ, hija m'għandha tbati l-ebda spejjeż għaliex hi bl-ebda mod ma taħti għal dak li jilminta minnu r-rikorrent;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-kumpannija intimata United Equipment Co. (UNEC) Limited fil-15 ta' Settembru, 2008, li biha laqgħet għall-azzjoni tar-rikorrent billi qalet li m'għandhiex l-interess ġuridiku li tkun fil-kawża għaliex qatt ma kienet il-kontradittriċi leġittima tar-rikorrent fil-proċeduri li huwa jrid iħassar u lanqas qatt kisbet xi benefiċċju mill-atti tas-subbasta li huwa jrid iwaqqaf. Tgħid ukoll li l-azzjoni tar-rikorrent hija waħda fiergħa u vessatorja;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-kumpannija intimata Joseph Caruana Company Limited fis-16 ta' Settembru, 2008, li biha laqgħet għall-azzjoni tar-rikorrent billi qalet li din il-kawża ma setgħet qatt tinbeda qabel ma r-rikorrent iħallas l-ispejjeż ġudizzjarji tal-kawża li ntemmet bis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell. Minbarra dan, lanqas ma setgħet issir din il-kawża ladarba r-rikorrent naqas li jinqeda bir-rimedji oħrajn li tagħtih il-liġi biex jattakka l-imsemmija sentenza. Żiedet tgħid li hija mhix il-kontradittriċi leġittima tal-pretensjonijiet tar-rikorrent u jmissha tinħeles milli tibqa' fil-kawża, billi dak li jilminta minnu r-rikorrent huwa l-imġiba ta' qorti tal-ġustizzja, għal liema mġiba għandu jwieġeb l-Avukat Ġenerali in rappreżentanza tal-Istat Malti, li huwa l-garanti ewlieni tal-ħarsien tal-libertajiet fundamentali. Tagħlaq billi tgħid li hija ma wettqet l-ebda ksur tal-jeddijiet fundamentali tar-rikorrent;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-intimati Mario Muscat u Muscat Marine Limited fis-17 ta' Settembru, 2008, li biha laqgħu għall-azzjoni tar-rikorrent billi qalu, preliminarjament, li l-azzjoni tar-rikorrent ma tiswiex għaliex ma saritx kontra l-Avukat Ġenerali ukoll u għaliex ma saritx in-notifika tal-atti lill-istess Avukat Ġenerali, u wkoll li għandu jitneħħa d-dokument mehmuż mar-Rikors,

billi dan m'huwiex għajr kopja u mhux l-aħjar prova li tista' titressaq.
Laqgħu ukoll billi qalu li l-azzjoni tar-rikorrent hija waħda fiergħa u maħsuba biss biex iddejjaq, għax m'hija xejn għajr it-"tielet eżami" ta' mertu ta' kawża li llum hija ġudikat u ma tiġbor fiha l-ebda ksur ta' drittijiet fundamentali. Iżżid tgħid li l-proċeduri li minnhom jilminta r-rikorrent kienu ġusti u b'ħarsien sħiħ tal-jeddijiet kostituzzjonali u konvenzjonali tal-istess rikorrent, li ngħata kull opportunita' biex jippreżenta l-każ tiegħu quddiem il-qrati bla ma ġiet imposta fuqu l-ebda kundizzjoni li setgħet ħolqitlu żvantaġġ meta mqabbel mal-parti l-oħra fil-kawża. F'kull każ, jgħidu li jekk kemm-il darba r-rikorrent iħoss li ma laħaqx ressaq ix-xhieda kollha li deherlu meħtieġa għall-każ tiegħu, għandu jżomm lilu nnifsu responsabbli għal dan minħabba li mexxa l-każ tiegħu bla kont u għaqal;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-kumpannija intimata John Portelli Enterprises Limited fis-17 ta' Settembru, 2008, li biha laqgħet għall-azzjoni tar-rikorrent billi qalet li ma tarax li l-mod kif il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) imxiet bih fil-kawża msemmija kien b'xi mod skorrett. F'kull każ, iddikjarat li hija toqgħod għal dak li tiddeċiedi din il-Qorti;

Rat it-Tweġiba Maħlufa (b'dokument mehmuż magħha) mressqa mill-intimat Bank of Valletta p.l.c. (u kif ukoll minn Dottor John Paul u Margaret miżżewġin Grech, aventi kawża mill-istess Bank intimat) fit-18 ta' Settembru, 2008, li biha laqgħu għall-azzjoni tar-rikorrent billi, preliminarjament, qalu li l-azzjoni ma tiswiex għaliex tonqos minn formalitajiet mitluba mill-artikolu 174 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta u wkoll għaliex il-bank eċċipjenti ma kienx il-kontradittur leġittimu tal-pretensjonijiet tar-rikorrent u għandu jinħeles milli jibqa' fil-kawża, u dan billi b'kuntratt tat-tlettax (13) ta' Ġunju, 2008, għadda l-jeddijiet litiġjużi kollha dwar l-imsemmi fond lill-(intimati) Avukat Dottor John Paul u martu Margaret miżżewġin Grech, wara li, b'kuntratt tas-sbatax (17) ta'

Ġunju, 2005, kien ittrasferielhom il-fond innifsu. Fil-mertu, laqgħu billi qalu li t-talbiet tar-rikorrent la huma mistħoqqa fil-fatt u lanqas fil-liġi, minbarra li l-ilmenti mressqa issa mir-rikorrent diġa' tqiesu mill-Qrati rispettivi fis-sentenzi attakkati;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-kumpanniji intimati International Timber Products Limited u F.X. Borg Furniture Limited fit-18 ta' Settembru, 2008, li biha laqgħu għall-azzjoni tar-rikorrent billi qalu li ma jarawx li l-mod kif il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) imxiet bih fil-kawża msemmija kien b'xi mod skorrett. F'kull każ, iddikjaraw li huma joqogħdu għal dak li tiddeċiedi din il-Qorti;

Rat id-degriet tagħha tat-18 ta' Settembru, 2008[2], li bih u fuq talba magħmula f'isem ir-rikorrent dak inhar waqt is-smigħ, ordnat li jissejjaħ fil-kawża l-Avukat Ġenerali;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-intimat Reġistratur tal-Qrati Ċivili u Tribunali fil-15 ta' Ottubru, 2008, li biha laqa' għall-azzjoni tar-rikorrent billi qal li jonqos fih l-interess ġuridiku li joqgħod fil-kawża għat-talbiet tar-rikorrent. Fil-mertu, laqa' billi qal li l-ilmenti kollha tar-rikorrent kienu ġa' għaddew minn stħarriġ magħmul mill-Qorti tal-Appell, u għalhekk din l-azzjoni m'hijiex għajr tentativ biex il-kwestjoni titqajjem għat-tielet darba;

Rat id-degriet tagħha tal-15 ta' Ottubru, 2008[3], li bih ordnat li, qabel kull ħaġa oħra, kellha tistħarreġ dawk l-eċċezzjonijiet preliminari li kienu jitolbuha tqis jekk għandhiex tastjeni milli twettaq is-setgħat tagħha taħt l-artikolu 46(2) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 4(2) tal-Kapitolu 319 tal-Liġijiet ta' Malta;

Rat id-degriet tagħha tat-2 ta' Diċembru, 2008, li bih u fuq talba magħmula mir-rikorrent b'rikors tiegħu tal-1 ta' Diċembru, 2008, ordnat li jsiru l-bidliet meħtieġa fl-"okkju" tal-kawża;

---

[2] Paġ. 49 tal-proċess
[3] Paġ. 66 tal-proċess

Rat id-degriet tagħha tad-9 ta’ Diċembru, 2008, li bih u fuq talba tal-intimat Avukat Ġenerali b’rikors tiegħu tal-5 ta’ Diċembru, 2008, ħallietu jressaq Tweġiba Maħlufa;

Rat it-Tweġiba Maħlufa mressqa mill-Avukat Ġenerali fid-9 ta’ Diċembru, 2008, li biha laqa’ għall-azzjoni tar-rikorrent billi qal li dik l-azzjoni hija maħsuba biss biex terġa’ tiftaħ mill-ġdid każ li ngħalaq darba għal dejjem b’sentenzi mogħtijin minn qrati kompetenti biex iqisuh u ma kienx l-iskop ta’ kawża kostituzzjonali li sservi tat-tieni appell;

Rat in-Nota mressqa mir-Reġistratur, Qrati Ċivili u Tribunali fl-10 ta’ Diċembru, 2008, li biha ressaq l-atti kollha tal-kawża 51/02 fl-ismijiet “*Peter Paul Muscat vs Mario Muscat pro et noe et*” maqtugħa mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta’ Settembru, 2007;

Rat is-sentenza tagħha tas-26 ta’ Marzu, 2009[4], li biha u għar-raġunijiet hemm imfissra, ċaħdet it-tieni eċċezzjoni ta’ kull waħda mill-kumpaniji intimati Cranes & Commercial Sales Limited u Joseph Caruana Company Limited u qatgħetha li tibqa’ tisma’ l-kawża;

Semgħet ix-xhieda mressqa mill-partijiet;

Rat id-degriet tagħha tas-17 ta’ Ġunju, 2009[5], li bih iddikjarat magħluq l-istadju tal-ġbir tal-provi u, fuq talba tal-avukati tal-partijiet, ordnat li t-trattazzjoni tal-għeluq issir bil-mezz ta’ Noti ta’ Sottomssjonijiet, tathom żmien biex iressqu n-noti tagħhom u ħalliet il-kawża għas-sentenza fin-nuqqas ta’ xkiel;

Rat in-Nota ta’ Sottomissjonijiet imressqa mir-rikorrent fis-27 ta’ Awissu, 2009[6];

Rat in-Nota ta’ Sottomissjonijiet imressqa mill-intimati Mario Muscat u Muscat Marine Limited fis-27 ta’ Awissu, 2009[7];

---

[4] Paġġ. 86 sa 104 tal-proċess
[5] Paġ. 107 tal-proċess
[6] Paġġ. 137 sa 148 tal-proċess
[7] Paġġ. 149 sa 153 tal-proċess

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-intimata Joseph Caruana Company Limited fil-31 ta' Awissu, 2009[8];

Rat id-degriet tagħha tat-28 ta' Settembru, 2009, fuq talba magħmula mil-intimat Avukat Ġenerali b'rikors tiegħu tal-25 ta' Settembru, 2009, li bih waqfet milli tgħaddi għall-għoti tas-sentenza u ippermettiet lill-istess intimat li jressaq bla dewmien in-Nota ta' Sottomissjonijiet tiegħu;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-intimat Avukat Ġenerali fid-29 ta' Settembru, 2009[9];

Rat l-atti kollha tal-kawża u kif ukoll dawk tal-kawża bin-numru 51/02 fl-ismijiet "*Peter Paul Muscat vs Mario Muscat pro et noe et*" maqtugħa mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta' Settembru, 2007;

Rat id-degriet tagħha tal-20 ta' Ottubru, 2009, li bih ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni dwar ilment ta' ksur tal-jedd fundamentali ta' smigħ xieraq f'kawża quddiem qorti. Ir-rikorrent jgħid li huwa ġarrab dan il-ksur, kemm taħt il-Kostituzzjoni u kif ukoll taħt il-Konvenzjoni, meta qorti li quddiemha kien qiegħed jinstema' każ tiegħu ordnat lill-avukat tiegħu ikompli jressaq il-provi u jagħmel il-kontro-eżami tax-xhieda tal-parti l-oħra, u kif ukoll biex jittratta l-kawża dak inhar tas-smigħ, meta l-istess avukat urieha li kien għejja u ma felaħx ikompli. Jilminta wkoll minħabba li dik l-istess qorti kienet ċaħditlu t-talba tiegħu li jitħalla jtella' b'xhud tiegħu, waqt smigħ ieħor, lil xhud li huwa kien ipprova jħarrek u ma nstabx. U jilminta wkoll mill-fatt li dik il-qorti kienet ħalliet il-kawża għas-sentenza bla ma tatu żmien jifli stqarrija ta' xiehda (affidavit) tal-parti l-oħra u

[8] Paġġ. 154 – 6 tal-proċess
[9] Paġġ. 162 – 9 tal-proċess

ħalliet il-kawża għas-sentenza u għaddiet biex tagħti s-sentenza bla ma semgħet x'kellu x'jgħidilha dwar il-każ tiegħu. Ir-rikorrent jgħid ukoll li ġarrab ksur ta' smigħ xieraq fl-istadju tal-appell u għalhekk qiegħed jitlob it-tħassir kemm tas-sentenza mogħtija mill-ewwel Qorti u kif ukoll dik mogħtija mill-Qorti tal-Appell;

Illi r-rikorrenti b'hekk iqis li ġarrab ksur ta' dak li jiddisponi l-artikolu 39(1) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni;

Illi mill-fatti rilevanti li joħorġu mill-atti ta' din il-kawża u dawk tal-kawża numru 51/02PC, jirriżulta li fis-6 ta' Ġunju, 2002, ir-rikorrent fetaħ kawża quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) bħala Qorti Superjuri kontra ħuh Mario u kontra għadd ta' kumpanniji biex jitlob lil dik il-Qorti ssib li *bungalow* li jinsab fil-limiti ta' Ħad-Dingli, mixtri fuq isem ħuh, kien fis-sewwa nxtara f'isem l-attur bi flus tiegħu bħala *prestanome* tiegħu. Talab ukoll li l-atti ta' subbasta mibdijin mill-intimata Cranes & Commercial Sales Limited kontra ħuh titqies bla siwi safejn tolqot l-imsemmi *bungalow*, u b'hekk tħassar dawk il-proċeduri. Fl-aħħarnett, talab li l-Qorti tordna li l-post jgħaddi fuq ismu billi tordna lil ħuh jersaq għall-att pubbliku meħtieġ, taħtar nutar biex jippubblika dak l-att u kif ukoll kuraturi biex jidhru għal dawk li jonqsu li jersqu fuq il-kuntratt;

Illi dik il-kawża kienet kontestata mill-imħarrkin kollha, u mqiegħda għas-smigħ għat-22 ta' Ottubru, 2002. B'degriet mogħti waqt is-smigħ tat-8 ta' April, 2003, il-kawża tħalliet għat-2 ta' Diċembru, 2003. Imma, b'degriet tagħha tad-29 ta' Mejju, 2003, fuq talba magħmula b'rikors mill-Bank of Valletta p.l.c., il-Qorti tal-Maġistrati ġabet 'il quddiem is-smigħ tal-kawża (flimkien ma' kawża oħra bin-numru 76/02 fl-ismijiet "*Bank of Valletta p.l.c. vs Mario Muscat et*" li kienet qiegħda tinstema' flimkien magħha) għat-3 ta' Ottubru, 2003. Dak inhar, il-Qorti ordnat li l-provi jinstemgħu mill-Assistent Ġudizzjarju tagħha, l-Avukat Aron Attard Ħili. Bejn Novembru tal-2003 u Marzu tal-2004, l-Assistent Ġudizzjarju żamm erba' (4) seduti għall-provi tar-rikorrent. La r-rikorrent u lanqas l-avukat tiegħu ma attendew imqar waħda minn dawk is-seduti,

imma f’xi żmien matul dak il-perjodu, tressqu x-xhieda bl-affidavit tar-rikorrent u ta’ ħuh Edwin;

Illi meta fis-seduta tat-12 ta’ Marzu, 2004, reġa’ la deher ir-rikorrent u lanqas l-avukat tiegħu, l-Assistent Ġudizzjarju ta appuntament ieħor għal seduta fis-16 ta’ April, 2004, u talab direttiva mill-Qorti dwar il-ġbir tal-provi. B’degriet tat-12 ta’ Marzu, 2004[10], dik il-Qorti ordnat lill-Assistent Ġudizzjarju biex “jiġbor il-provi kollha tal-attur fis-seduta li jmiss, u fin-nuqqas jipproċedi biex jiġbor il-provi tal-konvenuti”. Fis-seduta tas-16 ta’ April, 2004, ir-rikorrent u l-avukat tiegħu reġgħu ma dehrux. L-Assistent Ġudizzjarju reġa’ sejjaħ żewġ seduti oħrajn fil-21 ta’ Mejju u fil-15 ta’ Ġunju, 2004, li fihom reġgħu ma tressqux provi min-naħa tal-intimati. Ir-rikorrent ma kienx preżenti għalihom, imma deher l-avukat tiegħu. Fis-seduta tal-15 ta’ Ġunju, 2004[11], fost l-oħrajn, l-Assitent Ġudizzjarju ivverbalizża li “Peress li din il-kawża tinkolpi l-istess mertu tal-kawża l-oħra BOV plc vs Mario Muscat et (Ċitazz. Nru. 76/2002) għandha tibqa’ għas-sentenza”;

Illi fl-24 ta’ Ġunju, 2004, il-Qorti tal-Maġistrati laqgħet it-talba tal-Bank intimat biex l-affidavit ta’ wieħed Anthony Scicluna li jagħmel parti mill-atti tal-kawża 76/02 jiddaħħal fl-atti tal-kawża tar-rikorrent, u ħalliet il-kawża għas-sentenza għall-5 ta’ Ottubru, 2004. Dik il-Qorti ma pprovdietx dwar rikors imressaq mill-avukat Grech, għar-rikorrent, fil-21 ta’ Ġunju, 2004, li bih talab li l-kawża titħalla għal data oħra minħabba li kellu jidher biex jittratta kawża quddiem qorti f’Malta;

Illi b’rikors imressaq mir-rikorrent fis-6 ta’ Awwissu, 2004[12], huwa talab li dik il-Qorti tieqaf milli tgħaddi għall-għoti tas-sentenza biex sadattant tipprovdi dwar l-ilmenti tiegħu li (a) ma ngħatax l-opportunita’ li jgħid tiegħu dwar it-talba tal-Bank of Valletta p.l.c. li jitħalla jressaq kopja ta’ l-affidavit ta’ Anthony Scicluna; (b) li hu ma kienx għadu għalaq il-provi tiegħu; (ċ) li, f’kull każ, il-Qorti kellha tagħtih l-opportunita’ li jittratta l-kawża “inkella jkun hemm ksur

[10] Paġ. 120 tal-atti tal-kawża 51/02
[11] Paġ. 129 tal-atti tal-kawża 51/02
[12] Paġ. 132 tal-atti tal-kawża 51/02

tal-artikolu 6 ta' Konvenzjoni"; u (d) jitħalla jressaq lill-intimat Mario Muscat b'xhud tiegħu. Dik it-talba ma ntlaqgħetx b'degriet tad-9 ta' Awwissu, 2004[13]. Ir-rikorrent ressaq rikors ieħor fit-3 ta' Settembru, 2004, u tenna l-erba' lmenti tiegħu b'mod aktar elaborat u reġa' talab li jingħata r-rimedji mistennija minnu. Dik il-Qorti tat degriet fl-10 ta' Settembru, 2004[14], li bih "għar-raġuni biss li ma kienx għadu ġie degretat ir-rikors tal-legali ta' l-attur tal-21 ta' Ġunju, 2004 meta din il-kawża tħalliet għas-sentenza tlitt ijiem wara", waqfet milli tgħaddi għall-għoti tas-sentenza u ħalliet "il-kawża għall-aħħar darba għall-provi kollha tal-kontendenti" għall-5 ta' Ottubru;

Illi fil-15 ta' Settembru, 2004, ir-rikorrent reġa' ressaq rikors ieħor biex, fid-dawl ta' xi żviluppi li kienu seħħew u minħabba dikjarazzjonijiet li kienu saru qabel tul is-smigħ tal-kawża, il-Qorti tieqaf milli tgħaddi għall-għoti tas-sentenza. B'degriet tat-23 ta' Settembru, 2004[15], dik il-Qorti astjeniet milli tqis iżjed dak ir-rikors, fid-dawl tad-degriet illi kienet tat fl-10 ta' Settembru;

Illi meta ssejħet il-kawża fil-5 ta' Ottubru, 2004, deher l-avukat tar-rikorrent u l-intimat Mario Muscat mgħejjun mill-avukat tiegħu iżda l-kawża tħalliet "għall-provi kollha tal-kontendenti u trattazzjoni finali għall-5 ta' Novembru, 2004 fil-11.00 a.m., bl-intiża li jekk ser jitressqu xi xhieda, dawn iridu jitressqu *viva voce* fl-udjenza";

Illi fit-12 ta' Ottubru, 2004, ir-rikorrenti ħareġ taħrika għal ħames xhud. Fil-15 ta' Ottubru, 2004, ir-rikorrent ħareġ taħrika oħra għal erba' xhud oħrajn, fosthom wieħed li kien diġa' ħarrek qabel. F'każ ta' xhud minnhom – dik dwar Victor Cauchi – ma saritx notifika;

Illi fis-smigħ tal-5 ta' Novembru, 2004, l-intimat Mario Muscat ressaq nota bix-xhieda tiegħu b'affidavit maħluf minnu lejliet is-seduta[16], u xehdu erbgħa mix-xhieda mħarrkin mir-rikorrent. L-avukat tar-rikorrent talab li l-kawża titħalla għal data oħra biex ikun jista' jitħarrek

[13] Paġ. 133 tal-atti tal-kawża 51/02
[14] Paġ. 140 tal-atti tal-kawża 51/02
[15] Paġ. 144 tal-atti tal-kawża 51/02
[16] Paġġ. 165 – 6 tal-atti tal-kawża 51/02

Victor Cauchi, iżda wara l-oppożizzjoni murija minn żewġ avukati tal-parti l-oħra, l-Qorti ċaħdet dik it-talba. Dak il-ħin, l-avukat tar-rikorrenti iddikjara li kien sar il-ħin u ma kienx iżjed f'qagħda "mentali u fiżiku li jkompli jagħmel ix-xogħol tiegħu minħabba eżawriment". Il-Qorti ordnat li, minkejja dan, il-kawża kellha tkompli tinstema' u dak il-ħin stiednet lir-rikorrent ikompli jressaq il-provi li seta' kien fadallu. L-avukat tiegħu reġa' tenna l-pożizzjoni tiegħu. Xehed l-intimat Mario Muscat, saret it-trattazzjoni bil-fomm mill-avukat tiegħu u l-kawża tħalliet għas-sentenza għas-27 ta' Jannar, 2005;

Illi fis-27 ta' Jannar, 2005, il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Superjuri, Ġurisdizzjoni Ġenerali tat is-sentenza. Ir-rikorrent appella minnha fis-16 ta' Frar, 2005. Dak inhar ukoll ingħatat is-sentenza fil-kawża numru 76/02. Minnha ma sarx appell, imma r-rikorrent u martu reqqsu talba għar-ritrattazzjoni ta' dik il-kawża fil-21 ta' Ġunju, 2005[17]. Fit-28 ta' Settembru, 2007, il-Qorti tal-Appell qatgħet l-appell tar-rikorrent billi ċaħditu. Fit-2 ta' Mejju, 2008, il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) tat is-sentenza fil-kawża ta' ritrattazzjoni magħmula mir-rikorrent u martu, billi ċaħdet it-talba tagħhom li tħassar is-sentenza (fil-kawża numru 76/02) u li terġa' tisma' l-każ mill-ġdid[18]. Fl-14 ta' Lulju, 2008, infetħet din il-kawża;

Illi għal dak li jirrigwarda l-<u>konsiderazzjonijiet ta' natura legali</u> marbutin mal-każ jidher li l-Qorti trid tqis l-ilment tar-rikorrent fid-dawl tal-kronaka ġudizzjarja tas-smigħ tal-kawża numru 51 tal-2002, b'mod partikolari dawk marbuta mal-aħħar waqtiet tagħha quddiem il-Qorti tal-Maġistrati ta' Għawdex bħala Qorti ta' Ġurisdizzjoni Superjuri Ġenerali. Kemm hu hekk, fis-sottomissjonijiet tiegħu[19], huwa jagħmilha ċara li l-azzjoni tiegħu "hija impernjata fuq id-degriet tal-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex) Ġurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni Ġenerali, mogħti fis-seduta tal-5 ta' Novembru, 2004"[20] (aktar 'il quddiem imsejjaħ "id-degriet"). Jidher ukoll li l-ilmenti tar-rikorrent bl-ebda mod

---

[17] Ċitazz. Nru. 56/05AE
[18] Minn dik is-sentenza tressaq appell fid-19.5.2008 li għadu pendenti quddiem il-Qorti tal-Appell
[19] Paġ. 138 tal-proċess
[20] Ara paġġ. 208 – 9 tal-atti tal-kawża 51/02 u paġġ. 17 – 8 tas-sentenza tal-Qorti tal-Appell tat-28.9.2007 fl-istess kawża

ma jolqtu l-aspett ta' l-imparzjalita' tal-imsemmija Qorti għall-finijiet tal-jedd għal smigħ xieraq;

Illi dwar id-degriet, ir-rikorrent iressaq tliet (3) ilmenti li dwarhom jisħaq li ġarrab ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq. Huwa jgħid li dak il-ksur seħħ għaliex id-degriet (a) ċaħad it-talba li l-kawża titħalla għal darba oħra, minħabba li l-avukat tiegħu ma felaħx aktar ikompli jagħti s-servizz tiegħu għaliex ma kienx f'sikktu; (b) ordna s-smigħ tax-xhieda tal-parti l-oħra u li ssir it-trattazzjoni tal-għeluq bla ma kien intemm it-tressiq tal-provi min-naħa tar-rikorrent; u (ċ) ma laqax it-talba li l-kawża titħalla għal darb'oħra biex ikun jista' jittella' xhud importanti li, minkejja l-ħruġ ta' Mandat ta' Taħrik ta' Xhud fil-konfront tiegħu, ma kienx ġie notifikat bl-istess mandat;

Illi fir-rigward tar-rwol ta' din il-Qorti kif adita mir-rikorrent, din il-Qorti tibda billi tgħid li taqbel mal-intimati li l-funzjoni tagħha fl-istħarriġ tagħha tal-ilment kostituzzjonali jew konvenzjonali mressaq mir-rikorrent m'għandux jissarraf f'appell ieħor mis-sentenzi kontestati. Fuq dan, jaqbel ir-rikorrent ukoll. Din il-Qorti hija mogħtija s-setgħa li, f'każ ta' ilment dwar ksur tad-dritt fondamentali tal-persuna għal smigħ xieraq quddiem qorti indipendenti u imparzjali, tistħarreġ l-imġiba ta' kull Qorti oħra, imqar jekk tkun waħda ġerarkikament ogħla minnha. Iżda din is-setgħa wiesgħa hija limitata fis-sens li l-Qrati ta' ġurisdizzjoni kostituzzjonali m'għandhomx iqisu jekk il-Qrati mixlija bi ksur ta' jedd ta' smigħ xieraq ikkommettewx żball ta' liġi jew ta' fatt fid-deċiżjonijiet tagħhom[21]. Hija setgħa limitata biex tqis jekk il-proċediment li minnu tressaq ilment ta' nuqqas ta' smigħ xieraq kienx tassew wieħed imparzjali u "skond il-liġi"[22];

Illi f'dan l-istadju l-Qorti jidhrilha li għandha tiċċita fehma ċara murija mill-Qorti Kostituzzjonali u li tagħti ħjiel tal-parametri safejn din il-Qorti tista' tibqa' sejra biex tistħarreġ allegat ksur ta' dritt fondamentali mwettaq minn Qorti oħra. Ingħad hekk:

---

[21] P.A. Kost. RCP **2.10.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Domenico Savio Spiteri vs Avukat Ġenerali et***

[22] P.A. Kost. VDG **28.12.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Fatiha Khallouf vs Il-Kummissarju tal-Pulizija et*** (mhix pubblikata u mhix appellata)

"*Allaħares kellu jiġi ammess il-prinċipju illi r-rimedju għal meta, per eżempju Qorti ta' ġurisdizzjoni kriminali, tifhem ħażin il-liġi u tapplika u tinterpreta dispożizzjoni tal-Kodiċi Kriminali jew ta' xi liġi penali oħra b'riżultat ta' liema dak li jkun jnistab ħati, allura awtomatikament jitwieled id-dritt kostituzzjonali ta' rimedju minħabba nuqqas ta' smigħ xieraq. Dan ikun jammonta għal interpretazzjoni kompletament novella pero' li qatt ma ġiet aċċettata anqas fi Strasbourg ta' x'verament ifisser id-dritt ta' smigħ xieraq. ..... Ċertament, kemm il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili kif ukoll il-Qorti Kostituzzjonali m'humiex preklużi milli jiddeċiedu, meta jkun il-każ, illi xi Qorti oħra tkun illediet xi wieħed mid-drittijiet fondamentali tal-individwu - deċiżjonijiet li bħalhom ittieħdu diversi drabi kemm f'dak li jirrigwarda per eżempju liberta' provviżorja kif ukoll f'dak li jirrigwarda smigħ xieraq fi żmien raġonevoli, fost każijiet oħra.*"[23];

Illi l-artikolu 39(2) tal-Kostituzzjoni li fuqu r-rikorrent isejjes l-ilment tiegħu jistabilixxi r-regola bażilari li kull qorti jew awtorita' ġudikanti oħra mwaqqfa b'liġi għad-deċiżjoni dwar l-eżistenza jew l-estensjoni ta' drittijiet jew obbligi ċivili għandha tkun indipendenti u imparzjali; u li meta l-proċeduri għal deċiżjoni bħal dik jitressqu quddiemha, il-każ għandu jingħata smigħ xieraq għeluq żmien raġonevoli. L-artikolu 6 tal-Konvenzjoni, li r-rikorrent ukoll isejjaħ favurih fl-ilment imressaq minnu, fl-ewwel sentenza tal-ewwel sub-inċiż tiegħu, juża l-istess kliem, imma jestendi r-regola tas-smigħ xieraq għal proċedimenti li jiddeterminaw xi jedd ċivili;

Illi jista' jingħad li l-garanziji minimi msemmija fl-artikolu 6(1) huma l-anqas garanziji li parti f'kawża għandha tistenna li tingħata fil-proċediment li tkun imdaħħla fihom: ingħad b'awtorita' mill-Qorti ta' Strasbourg li l-jedd għal smigħ xieraq minn qorti indipendenti u imparzjali huwa wieħed miftuħ, mogħni bil-possibilita' li jiġbor fih jeddijiet oħrajn li dak l-artikolu speċifikatament ma jsemmix[24]. Fost

[23] Kost **9.10.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Micallef vs Avukat Ġenerali et*** (Kollez. Vol: **LXXXV.i.328**)
[24] Ara Harris, O'Boyle & Warbrick *Law of the European Convention on Human Rights* (1995), paġ. 202-3

dawn, wieħed isib id-dritt għal dak li huwa magħruf bħala l-prinċipju tal-"*equality of arms*"[25];

Illi bl-istess mod jingħad li għalkemm l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni ma jiggarantix jedd ta' appell minn sentenza tal-ewwel grad, jekk kemm-il darba Stat jagħżel li jinkorpora tali jedd fis-sistema ġuridiku tiegħu, allura l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni japplika għal dik il-Qorti wkoll[26];

Illi meta wieħed jiġi biex iqis kif japplika l-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni b'rabta ma' Qorti fi grad tal-Appell, iridu tabilfors jitqiesu l-fatturi proċesswali partikolari tal-każ, b'mod illi biex wieħed jiddetermina jekk kienx hemm ksur tal-jedd ta' smigħ xieraq, wieħed irid iqis il-proċess kollu kemm hu (dak li huwa magħruf bħala "*the 'trial as a whole' approach*"[27]), magħduda magħhom l-imġiba tal-Qorti li tkun u kif ukoll ta' kif l-interessi tal-persuna li tkun parti f'dik il-kawża[28];

Illi jrid jingħad ukoll li l-verbali ta' kawża jitqies li juru dak li seħħ waqt is-smigħ u għandhom jittieħdu li saru sewwa[29], u sakemm parti ma tirreġistrax ilment jew oppożizzjoni għal dak li jiġi verbalizzat (imqar jekk permezz ta' att ġudizzjarju mressaq fl-atti tal-kawża) dik il-preżunzjoni għandha titqies li baqgħet fis-seħħ;

Illi, fuq kollox, jekk xi lment li parti f'kawża jista' jkollha ma ssemmihx meta jkollha l-opportunita' li tagħmel dan – bħal, per eżempju, fi stadju ulterjuri tal-kawża jew, jekk tkun ingħatat is-sentenza, fl-istadju tal-appell – ma jkunx mogħti lilha li tqajjem dak l-aggravju fis-sura ta' lment dwar ksur tal-jedd għal smigħ xieraq[30]

Illi wara li saru dawn il-preċiżazzjonijiet, il-Qorti sejra tqis l-ilment tar-rikorrent taħt it-tliet "kawżali" li huwa għażel biex fuqhom jibni l-każ tiegħu;

---

[25] Ara Q.E.D.B. **17.1.1970** fil-kawża fl-ismijiet ***Delcourt vs Belġju*** (Applik. Nru. 2689/65) § 28; u **16.2.2000** fil-kawża fl-ismijiet ***Rowe and Davis vs U.K.*** (Applik. Nru. 28901/95) §§ 60-2

[26] Harris, O'Boyle & Warbrick, *op. cit.*, paġ. 240

[27] Q.E.D.B. **23.2.1994** fil-kawża fl-ismijiet ***Stanford vs U.K.*** (Applik. Nru. 16757/90) § 24

[28] Ara Kost. **4.8.1999** fil-kawża fl-ismijiet ***Fenech vs Avukat Ġenerali*** (Kollez. Vol: **LXXXIII.i.213**)

[29] P.A. Kost TM **7.7.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Anthony Mintoff vs Avukat Ġenerali et***

[30] Kost. **27.6.2003** fil-kawża fl-ismijiet ***Francis Theuma vs Avukat Ġenerali***

Illi l-ewwel aspett kien f'dik il-parti tad-degriet li ma laqgħetx it-talba tiegħu biex il-kawża titħalla għal darb'oħra sakemm jilħaq jitħarrek xhud li kien meqjus ta' siwi kbir ħafna għall-każ tiegħu u li, minkejja li kien inħareġ mandat ta' taħrik dwaru, ma kienx laħaq ġie notifikat sa dak inhar li kellha tinstema' l-kawża. Huwa jgħid li r-raġuni mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati għaċ-ċaħda li tħalli jitressaq ix-xhud indikat kienet waħda żbaljata;

Illi, kif ingħad qabel, il-motivazzjoni żbaljata ta' Qorti fl-għoti ta' provvedimenti jew sentenzi m'humiex raġuni li ssejjes ilment ta' ksur ta' smigħ xieraq. Dan jingħad imbagħad b'żieda mal-konsiderazzjoni dwar jekk żball bħal dak kienx jew setax ikun tqanqal f'livell ta' appell mill-istess provvediment jew sentenza. Għaliex jekk kemm-il darba Qorti fi grad tal-appell kellha lokkażjoni li tqis jew tistħarreġ żball bħal dak, allura anqas u anqas ikun jista' jingħad li l-parti aggravata b'dak il-provvediment jew b'dik is-sentenza tkun ġarrbet ksur tal-jedd għal smigħ xieraq;

Illi jirriżulta b'mod ċar ħafna mill-atti tal-kawża li l-ilment preżenti kien wieħed mill-erba' aggravji speċifiċi (tlieta dwar id-degriet u ieħor fil-mertu tal-azzjoni) li r-rikorrent kien qanqal bħala l-bażi tal-appell tiegħu mis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Il-Qorti tal-Appell stħarrġet dak l-aggravju[31], qisitu, tat il-fehmiet tagħha dwaru u ċaħditu. Fil-fehma ta' din il-Qorti, dak l-istħarriġ tal-Qorti tal-Appell jissarraf fi smigħ għal kollox xieraq fil-qafas tal-proċess sħiħ ta' dik il-kawża, u l-fatt li l-eżitu ta' dak l-istħarriġ ma għoġobx lir-rikorrent jew ma tahx ir-riżultat li xtaq ma jfissirx li jikkostitwixxi ksur tal-jedd ta' smigħ xieraq;

Illi r-rikorrent itenni li biċ-ċaħda tal-permess li jtella' l-imsemmi xhud, huwa ġarrab ksur tar-regola li trid li kull parti f'kawża tingħata l-opportunita' effettiva li tressaq il-provi tagħha. Jidher li r-rikorrent qiegħed jimplika li bis-saħħa ta' din il-parti tad-degriet inkiser il-prinċipju ewlieni tal-ħaqq naturali tal-*audi et alteram partem*. Issa huwa

[31] §§ 16 u 17 tas-sentenza tal-Qorti tal-Appell, f'paġġ. 228 – 9 tal-atti tal-kawża 51/02 (inkartament tal-appell)

magħruf u aċċettat li ksur ta' dak il-prinċipju jaf ikun tassew raġuni tajba li twassal għat-tħassir tal-proċeduri li matulhom jirriżulta li jkun seħħ dak il-ksur. Imma wieħed irid jifhem li dak il-prinċipju "ma jimportax illi f'ġudizzju huwa imprexxindibilment neċessarju u assolutament essenzjali illi l-provi tal-parti effettivament jinstemgħu imma biss illi tingħata d-debita opportunita li huwa jipproduċihom. Kieku kien diversament u ċjoe kieku ma setgħetx taħt l-ebda ċirkostanzi tingħata sentenza ħlief wara s-smigħ tal-provi tal-konvenut, dan kien ikun jista' jostakola u jimpedixxi d-definizzjoni tal-kawża billi jibqa' passiv jew jipprokrastina indefinittivament"[32];

Illi ma jkunx barra minn postu li jingħad li l-Qorti tal-Appell kienet stħarrġet dan l-aggravju tar-rikorrent u sabet li ma kienx mistħoqq. Bħalma ngħad qabel, ma jistax jingħad li kien hemm xi ksur ta' jedd ta' smigħ xieraq;

Illi f'dan ir-rigward il-Qorti ssib li s-sottomissjonijiet magħmula mill-imsejjaħ fil-kawża fin-Nota tiegħu[33], u wkoll għar-riferenzi tas-sentenzi hemm imsemmija. Issib għalhekk li l-ilment tar-rikorrent taħt din il-kawżali ma huwiex mistħoqq;

Illi t-<u>tieni aspett</u> jirrigwarda dik il-parti tad-degriet fejn il-Qorti ordnat li l-kawża tkompli s-smigħ minkejja li, f'dak il-ħin, l-avukat tal-fiduċja tiegħu ma kienx f'qagħda fiżika li jkompli jaqdi dmiru. Hawnhekk, huwa jilmenta kemm mill-fatt li f'dik iċ-ċirkostanza ma kienx f'qagħda li jagħlaq il-fażi tat-tressiq tal-provi kollha li kellu fi ħsiebu li jressaq (tant li kien hemm xi xhud imħarrek preżenti fl-awla li baqa' ma tax ix-xhieda tiegħu għaliex l-avukat ħassu ma jiflaħx u ma setax ikompli jtella' xhud oħrajn) u kif ukoll għaliex bl-istess ċirkostanzi nżamm milli ssir it-trattazzjoni tal-każ tiegħu fuq il-provi u r-riżultanzi tal-atti tal-kawża sa dak il-waqt;

Illi hawnhekk ir-rikorrent iqanqal dak l-aspett tal-jedd ta' smigħ xieraq li jrid li kull parti f'kawża tingħata l-istess

---

[32] App. Kumm. **13.1.1975** fil-kawża fl-ismijiet ***Joseph Falzon vs Anthony Debono noe*** (mhix pubblikata)
[33] Paġġ. 162 – 4 tal-proċess

opportunita' biex tressaq 'il quddiem il-każ tagħha (l-prinċipju tal-*equality of arms*). Ir-rikorrent isaħħaħ l-argument tiegħu b'riferenza għall-awturi u għal deċiżjonijiet kemm tal-Qrati Maltin u kif ukoll tal-Qorti ta' Strasbourg;

Illi, min-naħa tiegħu, l-intimat Mario Muscat juri li jaqbel bħala prinċipju dwar is-siwi tal-prinċipju tal-*proces equitable* u t-tħaddim tiegħu, imma jisħaq li, fil-każ tal-lum, ma kien hemm l-ebda ksur tiegħu għaliex ma ġara xejn li bih xi naħa fil-kawża ngħatat vantaġġ proċedurali fuq l-oħra. Dan jgħidu kemm dwar l-opportunita' tat-tressiq tal-provi u wkoll dwar it-trattazzjoni tal-każ. Huwa jressaq ukoll bosta riferenzi għal deċiżjonijiet lokali u barranin dwar il-fehma tiegħu[34];

Illi l-kwestjoni tal-għajnuna effettiva ta' avukat tal-fiduċja f'kull waqt tal-proċediment ċivili ilha tkun mistħarrġa mill-qrati għall-finijiet tal-kwestjoni tas-smigħ xieraq. In-nuqqas ta' jedd li parti tkun rappreżentata f'kawża minn avukat minnu nnifsu ma jġibx ksur tal-jedd ta' smigħ xieraq, sakemm ma jintweriex li dak in-nuqqas ikun ġab preġudizzju u sbilanċ fil-mod ta' kif il-każ tal-parti jkun tressaq[35];

Illi f'dan il-każ ir-rikorrent jargumenta li l-qagħda fiżika u mentali tal-avukat tal-fiduċja tiegħu matul is-smigħ tal-kawża meta tħalliet għas-sentenza kien daqslikieku ma kienx hemm avukat jidher għalih. Huwa ressaq provi f'dan ir-rigward[36], korroborati wkoll mix-xhud imressaq mill-intimat Mario Muscat[37]. Ix-xhud tar-rikorrent jgħid li dak inhar tas-smigħ, minbarra l-eżawriment fiżiku u mentali li kien ħakmu, ħass li kienet qiegħda ssir xi forma ta' pressjoni kemm mill-Qorti tal-Maġistrati u minn waħda mill-partijiet (il-Bank intimat) biex akkost ta' kollox dak inhar il-każ jingħalaq u jsir kulma kien irid isir biex il-kawża titħalla għas-sentenza;

---

[34] Paġġ, 150 – 1 tal-proċess

[35] Kost. **27.4.1993** fil-kawża fl-ismijiet ***Sammut vs Il-Prim Ministru et*** (Kollez. Vol : **LXXVII.i.64**) li kien jirrigwarda każ ta' persuna li ma tħallietx tqabbad avukat jidher għaliha quddiem it-Tribunal Industrijali (għaliex il-liġi dak iż-żmien kienet iċċaħħad lil parti quddiem dak it-Tribunal milli tqabbad avukat)

[36] Xhieda tal-Avukat Alfred Grech 17.6.2009, f'paġġ. 114 – 5 tal-proċess

[37] Xhieda tal-Avukat Michael Tanti Dougall 17.6.2009, f'paġ. 129 tal-proċess

Illi l-Qorti hija tal-fehma li meta wieħed jifli l-medda kollha tal-proċess tal-imsemmija kawża, wieħed ma jistax ma jarax kemm ir-rikorrent naqas li jutilizza ż-żmien prezzjuż biex ma jsibx ruħu fil-qagħda li kien fiha fl-imsemmi smigħ, u kif ukoll x'rimedji oħrajn kellu għad-dispożizzjoni tiegħu biex jirrimedja dik il-qagħda. Jirriżulta li, f'waqtiet qabel dak inhar li ngħata d-degriet, ir-rikorrent kien diġa' seħħlu b'suċċess idawwar favurih il-fehma tal-Qorti tal-Maġistrati (bis-saħħa ta' rikors) biex ma tgħaddix għall-għoti tas-sentenza u biex tisma' l-provi li kien għad fadallu u t-trattazzjoni tal-każ. Wara li dik il-Qorti tat id-degriet (mertu ta' din il-kawża) u ħalliet il-kawża għas-sentenza, ir-rikorrent ma jidher li għamel xejn aktar, imqar biex jitlob li jitħalla jagħmel it-trattazzjoni tal-każ b'nota biex jimla n-nuqqas li seħħ meta l-avukat tiegħu ma kienx f'qagħda li jittratta dak inhar tal-5 ta' Novembru, 2004;

Illi kif ingħad f'każ li jixbah lil dan tal-lum, parti f'kawża ma tistax ma tinqediex jew tħarisx ir-regoli tal-proċedura u mbagħad wara tilmenta li ġarrbet ksur ta' smigħ xieraq f'dik l-istess kawża[38]. Hawn ukoll irid jingħad li dan l-aggravju kien imressaq quddiem il-Qorti tal-Appell u jidher li ma qisitx li b'dak li seħħ kien inħalaq xi sproporzjon bejn il-fakulta' li r-rikorrent iressaq il-każ tiegħu u l-mezzi mogħtija lill-partijiet l-oħrajn fil-każ;

Illi t-<u>tielet aspett</u> jirrigwarda dik il-parti tad-degriet li bih kien ordnat li jagħmel il-kontro-eżami tax-xhieda mressqa mill-parti avversarja b'affidavit li kien tressaq dak inhar stess tas-smigħ, u dan bi ksur ta' digriet li l-Qorti tal-Maġistrati kienet tat fis-smigħ ta' qabel tal-istess kawża fis-sens li l-provi kellhom jitressqu biss *viva voce* quddiemha;

Illi l-konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti dwar dan l-ilment jimxu id f'id ma' dawk magħmulin fiż-żewġ ċirkostanzi l-oħrajn. Hawn ukoll, minn dak li seħħ matul dik il-kawża, r-rikorrent qajla jista' jsib il-barka u l-approvazzjoni għall-mod kif hu u d-difensur tiegħu imxew. B'mod partikolari,

---

[38] Kost. **14.3.2005** fil-kawża fl-ismijiet ***Anthony Mintoff vs Avukat Ġenerali et***

dan jingħad għaliex, għalkemm huwa minnu li l-intimat Mario Muscat ressaq affidavit sewwasew dak inhar tal-aħħar smigħ tal-kawża, huwa xorta waħda xehed *viva voce* u kompla jfisser ix-xhieda li kienet tniżżlet f'dak l-affidavit. Minnu wkoll li lill-avukat tar-rikorrent ingħatat il-kopja tal-affidavit waqt is-smigħ, imma l-qofol jibqa' li Mario Muscat ta x-xhieda tiegħu dak il-ħin quddiem il-Maġistrat. Iżda meta l-Maġistrat stieden lill-avuka tar-rikorrent biex jagħmel il-kontro-eżami (preżumibilment wara li huwa kien diġa' wera li ma kienx f'qagħda li jkompli jaqdi dmiru aktar), dan wieġeb li lanqas dak is-smigħ ma kien biżżejjed biex itemm il-kontro-eżami għaliex fi kliemu "*kieku nagħmel kontro eżami lil Mario M uscat, irrid żewġ seduti sħaħ biex nagħmillu l-kontro-eżami*"[39]. Fil-fehma tal-Qorti, din id-dikjarazzjoni turi li, minkejja l-istat ta' saħħa tal-avukat, il-ħsieb kien li dak inhar l-istadju tal-ġbir tal-provi ma jingħalaqx jew ma setax jingħalaq, u dan imur kontra ta' l-ordni li kienet ingħatat fis-smigħ ta' qabel u li kemm ir-rikorrent u kif ukoll l-avukat tiegħu kienu jafu biha minn qabel. Dan imur kontra dak li xehed l-istess xhud tar-rikorrent fil-kors ta' din il-kawża;

Illi minħabba f'dawn il-konsiderazzjonijiet ukoll, il-Qorti tasal għall-fehma li r-rikorrent ma seħħlux juri b'mod li jikkonvinċi li l-imsemmi degriet ġablu ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq;

Illi ladarba l-Qorti waslet għal dawn il-fehmiet, m'huwiex meħtieġ li tistħarreġ l-eċċezzjonijiet l-oħrajn fil-mertu u m'humiex tal-intimati l-oħrajn[40];

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

Tiċħad it-talba tar-rikorrent billi ma ntweriex li huwa ġarrab ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq kif imħares kemm bl-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni jew bl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni; u

---

[39] Paġ. 203 tal-atti tal-kawża 51/02

[40] Ara n-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-kumpannija intimata Joseph Caruana Co Ltd, f'paġġ. 154 – 6 tal-proċess

Tordna li l-**ispejjeż tal-kawża** jitħallsu mir-rikorrent, għajr għal dawk marbutin mas-sentenza preliminari tas-26 ta' Marzu, 2009, li għandhom jitħallsu kif ordnat f'dik is-sentenza.

Moqrija

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------